

11. studenoga 2013.

Izjava nakon završetka posjeta Misije MMF-a Hrvatskoj

Članovi Misije Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) predvođeni voditeljem Misije gosp. Johannesom Wiegandom posjetili su Zagreb u razdoblju od 30. listopada do 6. studenoga. Članovi Misije su održali sastanke s gosp. Brankom Grčićem, potpredsjednikom Vlade, gosp. Slavkom Linićem, ministrom financija, gosp. Mirandom Mrsićem, ministrom rada i mirovinskog sustava, gosp. Borisom Vujčićem, guvernerom Hrvatske narodne banke, drugim višim dužnosnicima, predstavnicima poslovne zajednice, sindikatima i predstavnicima međunarodne zajednice.

Gospodarski izgledi

1. Hrvatska je ušla u petu godinu recesije koja se prvenstveno ogledava u naporima privatnog sektora da obuzda razine duga nakon zamaha potaknutog kreditima sredinom proteklog desetljeća. Članovi Misije očekuju pad realnog BDP-a od oko $\frac{3}{4}$ posto u 2013., u okruženju potrošnje i privatnih investicija koji se i dalje smanjuju. Na tekućem računu platne bilance ostvaren je višak, poglavito zbog smanjenog uvoza. Inflacija je prigušena, ali je nezaposlenost i dalje visoka.

2. U skladu s projekcijom skroman oporavak se očekuje u 2014. na temelju poboljšanih eksternih izgleda i većih investicija financiranih iz javnih izvora. Međutim, rizici vezani uz oporavak i dalje su visoki. Rast u europodručju koji je sporiji od očekivanog mogao bi nastaviti djelovati ograničavajuće na inozemnu potražnju. Pooštreni uvjeti inozemnog financiranja i/ili povećanje premije osiguranja od kreditnog rizika za zemlju mogli bi povećati troškove financiranja sektora države i privatnog sektora. Odgoda provedbe strukturnih reforma može negativno utjecati na poslovno raspoloženje i smanjiti investicije. Pozitivni rizici uključuju moguće poboljšanje raspoloženja zbog ulaska u Europsku uniju.

3. Izgledi za rast u srednjoročnom razdoblju ovise o naporima usmjerenim na poboljšanje konkurentnosti. Očekuje se da će se domaća potražnja oporaviti kad se normaliziraju razine duga privatnog sektora, iako je i dalje neizvjesno kada će do normalizacije doći. Međutim, Hrvatska će svoj potencijal za rast ostvariti u cijelosti samo ako snažno pojača izvoz i postane atraktivnije odredište za investicije. Strukturne su reforme potrebne da bi se poboljšala konkurentnost.

Fiskalna politika

4. Suočena s dugotrajnom kontrakcijom gospodarskog rasta, vlada poduzima napore za obuzdavanje proračunskog manjka u 2013., nastavljajući djelovati u smjeru dobrih konsolidacijskih koraka poduzetih u 2012. U ovoj fazi manjak proračuna opće države u 2013. prema projekciji iznosi oko 5,5 posto BDP-a (na gotovinskom načelu), u usporedbi s planiranim manjkom od 3,6 posto. U skladu s tim, očekuje se da će javni dug premašiti 60 posto BDP-a prije kraja godine. Rast manjka je među ostalim rezultat: a) slabijeg rasta nego što je izvorno bilo predviđeno i odgovarajućeg podbačaja prihoda, b) većih rashoda za

kamate zbog preuzimanja dugova restrukturiranih i/ili privatiziranih poduzeća u državnom vlasništvu i c) podmirivanja dospjelih nenaplaćenih obveza u sektoru zdravstva. Gotovo podjednako velik manjak predviđa se u vladinim Smjernicama ekonomske i fiskalne politike za razdoblje 2014. – 2016., iako u sklopu proračuna može doći do njegove promjene.

5. Predstojećom procedurom pri prekomjernom manjku (engl. *excessive deficit procedure, EDP*) Europske komisije bi se moglo osigurati vrlo potrebno fiskalno sidro, pod uvjetom da ona bude podržana obvezujućim ispunjavanjem obveza utvrđenih politikom. Pri definiranju dinamike prilagodbe u okviru EDP-a potrebno je ostvariti razumnu ravnotežu između uspostavljanja kredibiliteta politike s jedne strane i izbjegavanja pretjerano brzog pooštavanja u okružju smanjivanja duga privatnog sektora s druge strane. Bolje usmjeravanje subvencija i socijalne pomoći, mirovinska reforma, povećanje efikasnosti PDV-a i jačanje oporezivanja imovine mogli bi se iskoristiti kao elementi prilagodbe.

Monetarna politika i politika financijskog sektora

6. Uslijed visoke euroizacije i s njom povezanih kontrakcijskih efekata koje bi devalvacija mogla prouzročiti, sidro monetarne politike je tečaj vezan uz euro. U sklopu ograničenja koja su zadana tim monetarnim okvirom, središnja je banka primjereno nastojala održati uvjete povišene kunske likvidnosti na domaćem tržištu. U bankarskom sektoru se i dalje bilježe visoke rezerve kapitala i likvidnosti, iako krediti privatnom sektoru stagniraju, a loši krediti su porasli na oko 15 posto. Središnja banka upotrebljava makrobonitetne instrumente zajedno s programima kreditiranja pod pokroviteljstvom državne razvojne banke kako bi potaknula rast kredita. Ovi su naponi dobrodošli, pod uvjetom da se povezanim potencijalnim fiskalnim i bankovnim kreditnim rizicima pažljivo upravlja.

Strukturne reforme

7. Hrvatske su vlasti ostvarile dobrodošao napredak na području strukturnih reforma, ali je potrebno osigurati intenziviranje tih napora. Posebno, vlada je ublažila ograničenja vezana uz zapošljavanje, smanjila poticaje za prijevremeno umirovljenje, uvela postupak izvansudske nagodbe za insolventna društva i restrukturirala nekoliko poduzeća u državnom vlasništvu. Hvalevrijedni pomaci su također ostvareni u privatizaciji. Međutim, daljnji su koraci potrebni kako bi se povećala sposobnost prilagodbe tržišta rada, poboljšala participacija tržišta rada – uključujući ubrzanje mirovinske reforme – zaštitilo predvidljivo regulatorno okružje i osnažila poslovna klima.

Članovi Misije cijene visokokvalitetna tehnička razmatranja i zahvaljuju hrvatskim vlastima na gostoprimstvu te otvorenom i konstruktivnom dijalogu.